

ΤΙ ΓΥΡΕΥΕΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ ΣΤΟ ΠΑΖΑΡΙ;

Αυτό το κείμενο γράφτηκε για να αναδείξουμε τις **κρυφές** ροές του μεγάλου κεφαλαίου στα Εξάρχεια. Έχοντας ως χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την οικογένεια εφοπλιστών Λασκαρίδη, η οποία προσπαθεί να σαρώσει τη γειτονιά και το κέντρο της Αθήνας γενικότερα, είτε με φανερές επενδύσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο, είτε με «αόρατες» επενδύσεις μέσω των κοινωφελών της ιδρυμάτων. Σκοπός μας είναι να αναδείξουμε τους κόμβους όπου συσσωρεύεται η εξουσία για να καταλάβουμε καλύτερα το περιβάλλον μας και πώς αυτό αλλάζει μέσα από διαδικασίες εξευγενισμού. Η ανάγκη αυτή δημιουργήθηκε από τη δυσφορία που πλέον νιώθουμε περπατώντας στους δρόμους της γειτονιάς με τα πόσα νέα υπερ-χιπστερ μαγαζιά που ξεπηδάνε σα μανιτάρια. Έτσι, είπαμε να κάνουμε μια έρευνα. Και μάλλον πιάσαμε κάτι καλό.

I. Το 'Who is who' του ελληνικού μεγάλου κεφαλαίου

Ο «εφοπλιστής Χ» μοιράζει τον χρόνο του μεταξύ Πειραιά, Λονδίνου και Νέας Υόρκης. Κάνει επενδύσεις σε ακίνητα και γη τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ενώ ασχολείται και με το χρηματιστήριο.

Αυτός είναι ένας τυπικός επίλογος άρθρου οικονομικής ή/και ναυτιλιακής εφημερίδας/ιστοσελίδας, όταν μας ενημερώνει για τα τελευταία επιχειρηματικά deals ελλήνων εφοπλιστών. Ας πάρουμε για παράδειγμα τους εφοπλιστές Πάνο και Θανάση Λασκαρίδη. Ο πρώτος χέζει τον πρωθυπουργό¹, βρήκαν στα πλοία του κοκαΐνη αλλά δεν ξέρει ποιος την έβαλε εκεί², ανεγκύει παράνομα ενάλιες αρχαιότητες και αθρώνεται³, ο δεύτερος δωρίζει παγούρια στους μαθητές⁴, μεταφέρει μαζί με τον Κόκκαλη το καζίνο της Πάρνηθας στο Μαρούσι χτίζοντας παράλληλα μια τουριστούπολη⁵ και τα 70 πλοία και των δύο με σημαίες ευκαιρίες αφήνουν σημαντικό «περιβαλλοντικό αποτύπωμα»⁶. Ανάμεσα στα ακίνητα που επενδύουν, είναι για παράδειγμα **ξενοδοχεία, με σημαντικότερα τη Μεγάλη Βρετανία, το King George και το Athens Capital**⁷ και

¹ Σε συνέντευξή του σε Πορτογάλους δημοσιογράφους εμφανίζεται ο Πάνος Λασκαρίδης να λέει τη συγκεκριμένη φράση η οποία μεταφέρεται στον υπουργό ναυτιλίας Γιάννη Πλακιωτάκη που αμήχανος την καλύπτει.

Hellenic News Feed TV, 2021. Πάνος Λασκαρίδης: «Οι εφοπλιστές μπορούν να χέσουν τον πρωθυπουργό» | Κυριάκος Μητσοτάκης [video] Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=WuBYul8CBAM>

² Ποντοπόρος, «Ναρκωτικά: Πιάστηκε πλοίο του Πάνου Λασκαρίδη με 850 κιλά κοκαΐνης», *Οικονομικός ταχυδρόμος*, 21.04.2023, <https://www.ot.gr/2023/04/21/navtilia/pontoporos/narkotika-piastike-ploio-tou-panou-laskaridi-me-850-kila-kokainis/>

³ Βασιλική Τζεβελέκου, «Η... «μηχανή» των Αντικυθήρων», *Η εφημερίδα των συντακτών*, 20.10.2023, https://www.efsyn.gr/tehnas/art-nea/408615_i-mihani-ton-antikythiron

⁴ Μεγάλη η χάρη και το κοινωφελές έργο του! Η οικογένεια Λασκαρίδη στηρίζει την εταιρία της Μαρέβας – Μητσοτάκη Zeus + Dione εμπλέκοντας μόνο τους πιο καλούς μπροστάρηδες της με πλοκάμια μέχρι Παναμά για 800 χιλιάδες ψυχολογικής υποστήριξης φανταζόμεστε

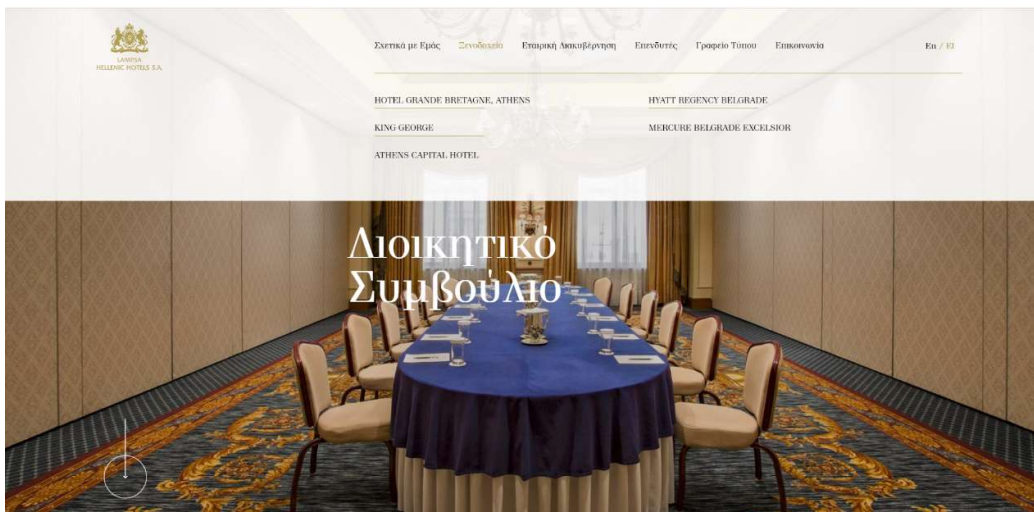
«Οικογένεια Λασκαρίδη: Τα παγούρια και η offshore», *tvxs*, 25/08/2023, <https://tvxs.gr/news/ellada/oikogeneia-laskaridi-ta-pagovria-kai-i-offshore/>

⁵ Για την ιστορία: Η Lampsa Hellenic Hotels S.A. είναι εταιρία ελληνικών ξενοδοχείων που εξαγοράζεται από την οικογένεια Λασκαρίδη και Πρόεδρος της είναι η Χλόη Λασκαρίδη, κόρη του Θανάση. Ο όμιλος δραστηριοποιείται στα ξενοδοχειακά ο τζίρος της το 2023 φτάνει τα 114εκ. Η θυγατρική της Λάμψα Selena Enterprises Company Limited αγοράζει τώρα το Νοέμβριο το 34% των μετοχών της Regency Hellenic Investments μαζί με την Intracom που εξυπηρετεί τα συμφέροντα Κόκκαλη. Στο σχέδιό τους είναι το *relocation* (μετακίνηση) του ξενοδοχείου στο Μαρούσι αλλά και η κατασκευή «πολυχώρου ψυχαγωγίας (Integrated Resort Complex, IRC) που θα περιλάβει ξενοδοχείο πολυτελείας, χώρους πολιτισμού, εκδηλώσεων και συνεδρίων, εστίασης και ψυχαγωγίας, καζίνο και μεγάλους υπόγειους χώρους στάθμευσης, σε ακίνητο συνολικής έκτασης 50 στρεμμάτων» (βλέπε Βαγγέλης Μανδραβέλης, «Πώς θα κατέβει η Regency από το βουνό στο Μαρούσι», *Power game*, 01.04.2023, <https://www.powergame.gr/akinita/418988/pos-tha-katevei-i-regency-apo-to-vouno-sto-marousi/>

⁶ Για μια πολύ αναλυτική έρευνα βλέπε: Θεόδωρος Χονδρόγιαννος και Νικόλας Λεοντόπουλος, «Οι μαύρες κηλίδες των αδερφών Λασκαρίδη», *Reporters United*, 04.12.2020 <https://www.reportersunited.gr/1995/oi-mayres-killides-ton-adelfon-laskaridi/>

⁷ «Λάμψα Α.Ε. : Στα €211 ευρώ η μέση τιμή ανά δωμάτιο για τα πολυτελή ξενοδοχεία της οικογένειας Λασκαρίδη», *Business News*, 16/12/2022 <https://www.businessnews.gr/epixeiriseis/item/253887-lamps-a-e-sta-211-evro-i-mesi-timi-ana-domatio-gia-ta-polyteli-xenodoxeia-tis-oikogeneias-laskaridi>

συμμετέχουν σε κοινοπραξία που αποτελείται από το fund SMER και σχήμα του **ισραηλινού ομίλου ξενοδοχείων Brown**, για την εξαγορά 72 ξενοδοχείων⁸.

Έχοντας προφανώς κατά νου την αύξηση της αξίας των ξενοδοχειακών επενδύσεών τους και των υπόλοιπων επενδύσεών τους σε real estate στο κέντρο της Αθήνας, αποφασίζουν **να σχεδιάσουν και τον δημόσιο χώρο**.

Ο Θανάσης Λασκαρίδης το 2013-2014 ανακατασκευάζει την **αυλή των ξενοδοχείων του**, πλατεία Συντάγματος σε συνεννόηση με τον δήμαρχο Καμίνη, προσφέροντας 1,45 εκ €, επικαλούμενος τη στενοχώρια του για την καταστροφή της το 2008⁹. Δημιουργεί το 2016 το ομώνυμο «Κοινοφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης» και ως δήθεν φιλόanthρωπος, επιδίδεται σε δωρεές και χορηγίες: «*Μέσα από ένα ευρύ φάσμα δράσεων και συνεργειών, το Κοινοφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης αναδεικνύει τον πολιτισμό ως μία από τις προτεραιότητές του. Προστασία και ανάδειξη μνημείων και επιλεκτικές παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο αποτελούν τον βασικό κορμό του σχεδιασμού του Ιδρύματος για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς*»¹⁰. Όπου «επιλεκτικές παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο» είναι μεταξύ άλλων η δωρεά για την ανάπλαση της Ομόνοιας (500.000€), σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ωνάση και την ΤΟΜΗ ΑΒΕΤΕ¹¹.

⁸ Χριστίνα Παπαγιάννη, «Καραμούζης – Λασκαρίδης – Brown: Αυτά είναι τα 72 ξενοδοχεία που επένδυσαν – Όλα τα ονόματα», *mononews*, 31.03.2023, <https://www.mononews.gr/business/karamouzis-laskaridis-brown-afta-ine-ta-72-xenodochia-pou-ependisan-ola-ta-onomata>

⁹ Μαρία Κατσουνάκη, «Θανάσης Λασκαρίδης: Χρέος των πλουσίων η προσφορά», *Καθημερινή*, 09.03.2020, <https://www.kathimerini.gr/life/people/1068100/thanasis-laskaridis-chreos-ton-ploysion-i-prosfora/>. Η συγκεκριμένη συνέντευξη είναι αρκετά δεικτική της φυσιολογίας και του οράματος του Θ. Λασκαρίδη και θα την επαναφέρουμε και παρακάτω.

¹⁰ Αυτόσυιο απόσπασμα από την ιστοσελίδα του ιδρύματος, <https://www.aclcf.org/alla-programmata/politistiki-klironomia/>

¹¹ Οι χρηματοδότες/δωρητές του έργου είναι το «Κοινοφελές» του Θ. Λασκαρίδη, η «Fontana Fountains» που έφτιαξε το συντριβάνι, ο όμιλος «Ελλάκτωρ». Το ίδρυμα Ωνάση δώρισε το γλυπτό του Ζογγολόπουλου. «Επιτέλους: Η νέα Πλατεία Ομόνοιας με το εντυπωσιακό συντριβάνι ομορφαίνει ξανά την Αθήνα!», *Ελεύθερος τύπος*, 14/05/2020, <https://eleftherostypos.gr/ellada/573999-epitelous-i-nea-plateia-omonoias-me-to-entyposiako-syntribani-omorfainei-xana-tin-athina>

Στο ενδιάμεσο των δύο πλατειών παρεμβάλλεται ο καθαρά τουριστικός «Μεγάλος Περίπατος» του Μπακογιάννη, τμήμα του οποίου αποτελεί και η πεζοδρόμηση της Β. Όλγας, που υπερασπίζονται με νύχια και με δόντια από τον πρωθυπουργό μέχρι τη Μενδώνη. Στα φανερά, γιατί οι υποβολείς είναι το τουριστικό – ξενοδοχειακό – εφοπλιστικό κεφάλαιο, που αντιμετωπίζει πλέον το κέντρο της Αθήνας ως μια τεράστια πηγή κερδοφορίας. Εκεί που (ξανα)είδαμε και την ΤΟΜΗ ΑΒΕΤΕ να «βάζει ένα χεράκι» για την γρήγορη ολοκλήρωση του έργου, χωρίς να έχει καν σύμβαση με τον Δήμο¹².

Όταν ο Μπακογιάννης εμμονικά αναφερόταν στο όραμά του για την Αθήνα ως μια «σύγχρονη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα», μίλαγε για τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες όπου το κέντρο τους έχει αποκλειστικά τουριστική και εμπορική χρήση, ενώ οι πληβείοι είναι εκτοπισμένοι σε μακρινά προάστια. Το εφοπλιστικό κεφάλαιο έχει επιδράσει εδώ και καιρό στο δημόσιο χώρο του κέντρου της Αθήνας. Το Ίδρυμα Ωνάση πχ παίζει στο Πεδίο του Άρεως¹³, έκανε πασαρέλα την Ακρόπολη, βοήθησε στην ανάπλαση της Ομόνοιας και τώρα τελευταία έχει αναλάβει τον σχεδιασμό και την ανάπλαση του Μετς και του Λόφου Αρδηττού, ενώ το Ίδρυμα Λαιμού καπάρωσε το Αρχαιολογικό Μουσείο και την επέκτασή του (παρεμπιπτόντως, ο Λασκαρίδης έχει εκφράσει την επιθυμία συμβολής στην αναβάθμιση της περιοχής του Μουσείου).

«Τι σας δεσμεύει στην πόλη;» είναι η ερώτηση της Καθημερινής σε συνέντευξη του Θ. Λασκαρίδη για το φιλανθρωπικό του έργο.

«Να τη δω να βελτιώνεται. Αυτή είναι η επιθυμία μου. Πλατείες, πράσινο, καθαριότητα... Δεν γίνονται όλα σε λίγο χρόνο. Με αργούς ρυθμούς η βελτίωση είναι ορατή. Λιγότερα κλειστά μαγαζιά, καινούργια ξενοδοχεία, αυξάνεται ο αριθμός των ανθρώπων που επιθυμούν την εύρυθμη λειτουργία της πόλης.»¹⁴

II. Εξάρχεια το πιο μοδάτο μαγαζοπάζαρο

Τα Εξάρχεια είναι ιδανικά για τουριστικοποίηση, εμπορευματοποίηση και γενικά αυτό που λέμε *ανάπτυξη της κερδοφορίας του κεφαλαίου*. Τηρούν όλες τις προϋποθέσεις που θέτουν οι διεθνείς brokers για τις υποψήφιες-για-εξευγενισμό περιοχές, αυτές δηλαδή που προτείνουν στους πελάτες τους για επενδύσεις με μεγάλη απόδοση: Αγόρασε τώρα

¹² Την ΤΟΜΗ ΑΒΕΤΕ, θυγατρική της ΑΚΤΩΡ, την είδαμε να βοηθάει στην Πανεπιστημίου το Φεβρουάριο του 2023, λογικά για να καλύψει το soon-to-be πρώην δήμαρχο και να του ξελασπώσει την εικόνα. Εργάτες της, με τα εταιρικά γιλέκα, αμάξια και μηχανήματα δούλευαν δίπλα σε αυτούς του εργολάβου του Μεγάλου Περιπάτου. Μας το επιβεβαίωσε και ο *Βασίλης Φακίτσας*, τεχνικός σύμβουλος του Μπακογιάννη και ένα από πιο γλωϊώδη λαμόγια που πέρασαν ποτέ από το Λόφο, σε ένα δικαστήριο όπου ο Δήμος είχε στραφεί εναντίον των κατοίκων και έχασε.

¹³ Για μια ενδιαφέρουσα ανάλυση για το Πεδίο του Άρεως και το Ίδρυμα Ωνάση βλέπε: Nicolas Richen et Lola, «Η Στέγη Ωνάση στο Πεδίον Άρεως- Ο φιλανθρωπικός καπιταλισμός κατακτά την Αθήνα», μτφ. Τάσος Σαγρής, *Κενό Δίκτυο*, 07.03.2023, <https://voidnetwork.gr/2023/03/07/stegi-onassis-sto-pedion-areos-o-philanthropikos-kapitalismos-katakta-tin-athina/>

¹⁴ Απόσπασμα από τη συνέντευξη του Θ. Λασκαρίδη. Μαρία Κατσούνακη, «Θανάσης Λασκαρίδης: Χρέος των πλουσίων η προσφορά», *Καθημερινή*, 09.03.2020, <https://www.kathimerini.gr/life/people/1068100/thanasis-laskaridis-chreos-ton-ploysion-i-prosfora/>

φτηνά και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα αυξηθεί κατακόρυφα η αξία της επένδυσής σου. Με τα λόγια της Engel & Völkers:

Εξάρχεια: Τοποθεσία και περιβάλλον του ακινήτου

Τοποθεσία: Με πλεονεκτική τοποθεσία στους πρόποδες του λόφου Στρέφη και σε κοντινή απόσταση από το λόφο του Λυκαβηττού, τα Εξάρχεια βρίσκονται ακριβώς στην καρδιά του κέντρου σε κοντινή απόσταση από το Σύνταγμα, το Ιστορικό Κέντρο και το Κολωναάκι. Μοναδικά χαρακτηριστικά: Τα Εξάρχεια είναι μια ζωντανή περιοχή γεμάτη καταστήματα βινυλίου, βιβλιοπωλεία, εκδοτικούς οίκους, Πανεπιστήμια, βιβλιοθήκες, πάρκα, καλλιτεχνικά γκράφιτι, μπαρ, μικρά εστιατόρια με τοπικά φαγητά και καφετέριες. Αποτελεί ένα εξαιρετικό μέρος για εξερεύνηση, με ιδιαίτερα καταστήματα, γραφικά σοκάκια, μερικά από τα πιο όμορφα κτίρια νεοκλασικής αρχιτεκτονικής και μια ζωντανή πολιτιστική ατμόσφαιρα. Με μια έντονα διαφορετική αίσθηση από οποιοδήποτε άλλο μέρος της πόλης, τα Εξάρχεια διατηρούν την παλιά ελληνική γοητεία της πόλης καλωσορίζοντας ένα νέο καλλιτεχνικό πλήθος. Η γειτονική περιοχή του Κολωνακίου και η μόλις λίγα μέτρα απόσταση από την πλατεία Συντάγματος την καθιστούν μια από τις πιο ελκυστικές περιοχές στο κέντρο της πόλης. Προσβασιμότητα: Εξαιρετικά εύκολη πρόσβαση με 3 κοντινούς σταθμούς του μετρό και μια νέα γραμμή μετρό που έχει προγραμματιστεί να περνάει ακριβώς από το κέντρο της περιοχής. Διάφορα λεωφορεία και τρόλεϊ συνδέουν τα Εξάρχεια με την υπόλοιπη Αθήνα. Το αεροδρόμιο απέχει 50 λεπτά με μια ώρα με το τρένο express και τα λεωφορεία, ενώ οι γύρω λεωφόροι το καθιστούν έναν εύκολα προσβάσιμο προορισμό από άλλες περιοχές. Επενδυτικό δυναμικό: Η κεντρική του θέση σε συνδυασμό με τα πανεπιστήμια της περιοχής, καθώς και η επερχόμενη νέα γραμμή του μετρό, την καθιστούν ιδανική περιοχή για επενδύσεις.

Αυτόσιο απόσπασμα από τη γενική περιγραφή αγγελίας ακινήτου της Engel & Völkers που συνοδεύει όλες τις αγγελίες της εταιρίας στην περιοχή των Εξαρχείων.¹⁵

Και στις ειδικότερες συμβουλές της προς τους επενδυτές: *«Οι αγοραστές θέλουν ανέσεις στη γειτονιά τους. Μαζί με την έκρηξη των γκαλερί τέχνης, οι επιπτώσεις του εξευγενισμού περιλαμβάνουν την αύξηση των καφετεριών, των ειδικών παντοπωλείων, των μπουτίκ μόδας και άλλων καταστημάτων λιανικής πώλησης. Αν ο κεντρικός δρόμος της γειτονιάς ανθίζει με κουρεία hipster και κομψά κοκτέιλ μπαρ, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι τιμές των κατοικιών να αυξηθούν»*.¹⁶

Αν αυτές οι απαραίτητες ανέσεις δεν υπάρχουν, **θα πρέπει να τις δημιουργήσουν έγκαιρα οι επενδυτές**, για να καλύψουν (ή να δημιουργήσουν) τις ανάγκες των τελικών πελατών τους: τουριστών, «ψηφιακών νομάδων», συνταξιούχων δυτικοευρωπαίων, ντόπιων αργόσχολων φραγκάτων.

Η συνέταιρος του Π. Λασκαρίδη, Brown, με έξι προς το παρόν ξενοδοχεία γύρω από την Ομόνοια και δύο από αυτά στα Εξάρχεια, μας λέει ότι *«Η επιθυμία των ιδρυτών της είναι να δημιουργούν ξενοδοχεία που όχι μόνο προβάλλουν στους ταξιδιώτες την αυθεντική κουλτούρα και την ενεργητικότητα της πόλης, αλλά και να επανασυστήσουν στους ίδιους τους κατοίκους τη νυχτερινή ζωή της πόλης και τις μοναδικές γειτονιές της»*.¹⁷

¹⁵ Τέτοια φήμη πλέον τα Εξάρχεια – από τα διεθνιστά συντρόφια που κατέβαιναν για να αγωνιστούν μαζί μας σε Ασιάτες μεγαλοεπενδυτές και ευρωπαϊκές μεσιτικές να αγοράζουν ό,τι έχει απομείνει σε κατοικήσιμο χώρο προκαλώντας σοβαρές ανατιμήσεις που διώχνουν κόσμο.

¹⁶ Ελεύθερη μετάφραση από: «Urban gentrification: How to identify the next soon-to-be-gentrified neighborhood», Engel&Völkers blog, <https://www.engelvoelkers.com/en-hu/hungary/blog/urban-gentrification-how-to-identify-the-next-soon-to-be-gentrified-neighborhood/>

¹⁷ Απόσπασμα από την επίσημη ιστοσελίδα της Brown Hotels, https://brownhotels.com/athens?qad_source=1&aclid=Cj0KCQiAyeWrBhDDARIsAGP1mWST_nqKOL_XXCRS-suzycQLh4HL_tPMhzGyOOMVS4DxF7QH4WkRmAAi1jEALw_wcB

BROWN Choose a Hotel 13 14 2 Adults: 2 - Kids: 0 Room: 1 BOOK NOW Club BROWN en

URBAN HOTELS & RESORTS NEAR ATHENS

Welcome to Athens, let's show you around!
 This city is the perfect blend of a legendary culture, non-stop nightlife and a bustling vibes of a multi-culti metropolis. Mixing art and grunge, Athens is in every traveler's bucket list- and for a good reason. Join us and explore the hidden neighborhoods, the mouth-watering culinary tradition, the life-changing works of art. Above all, get to experience a different philosophy of life, one that puts first the things that really matter.

Do it like an Athenian, we'll show you how!

Book now and enjoy great spots in Athens, nightlife, culinary culture, and more!

Από τη μια οι κάτοικοι της Αθήνας που θα γνωρίσουν μια νέα πόλη, από την άλλη οι τουρίστες που θα το κάνουν σαν (νέοι) Αθηναίοι...

Χρωματοπωλεία, τυπογραφεία, βιβλιοδετεία, επιπλάδικα, μαστόρια, κανονικά καφενεία, κανονικοί φούρνοι, κανονικές λαϊκές αγορές και μανάβικα, κανονικά βιβλιοπωλεία, δεν είναι χρήσιμα στους προσωρινούς κατοίκους της πόλης που μένουν σε έτοιμα, επιπλωμένα διαμερίσματα και έχουν χρήμα και χρόνο για να καταναλώσουν. Τα μαγαζιά πρέπει να αντικατασταθούν από **concept stores**, **ψαγμένα καφέ με brunch**, **εστιατόρια με χαρακτήρα**, **χαλαρά bars** και **οινοπωλεία**, **γυμναστήρια** και **χώρους yoga**, **μαγαζιά για περιποίηση ανθρώπων και pets**, **cool βιβλιοπωλεία** και **μοδάτα ρουχάδικα**. που να αναδύουν ταυτόχρονα μια ατμόσφαιρα πολυπολιτισμικότητας και συμπερίληψης, ως προϊόντα προς πώληση.

VISITORS GUIDE CONVENTION & VISITORS BUREAU ATHENS WITH A LOCAL

THIS IS ATHENS EAT & DRINK SEE & DO WHAT'S ON PLAN YOUR TRIP

Exarchia Neighbourhood Guide

Impossible not to be moved by Memos Makris' evocative sculpture, "in honour of the victims". Visitors lay flowers here throughout the year, but on November 17, the official commemoration, the bronze is obscured by red carnations.

Exarchia is a literature lover's dream, full of publishing houses, bookshelves and shops.
 Photo: Christa Sefenoglou

III. Τα «κοινωνοφελή» εφοπλιστικά ιδρύματα και οι πελάτες τους

Και τι συμβαίνει σε μια γειτονιά όπου η επαγγελματική στέγη είναι ακόμα σχετικά φτηνή για να προσελκύσει νέους υποψήφιους επαγγελματίες, που επιθυμούν να πραγματώσουν το επιχειρηματικό τους όνειρο «χωρίς αφεντικά πάνω από το κεφάλι τους»; Όταν δεν έχουν αρχικό κεφάλαιο και δεν μπορούν και λόγω της προηγούμενης οικονομικής κρίσης, να έχουν πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό;

Ε, μα εδώ παρεμβαίνει η εφοπλιστική φιλανθρωπία! Το Ίδρυμα Θ. Λασκαρίδη για παράδειγμα, δημιουργεί την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία **The People's Trust (TPRT)**¹⁸. «Υποστηρίζουμε νεοσύστατες και υφιστάμενες επιχειρήσεις και αναζητούμε τους

¹⁸ Πρόεδρος του ΔΣ του TPRT εμφανίζεται η Εύη Λάζου-Λασκαρίδη η οποία είναι και πρόεδρος του άλλου κοινωνοφελούς ιδρύματος Α.Κ. Λασκαρίδη, ενώ μέλος είναι και η Χλόη Μαρία Λασκαρίδη πρόεδρος του

επιχειρηματίες αλλά και τους τομείς που μπορούν να επιδράσουν ουσιαστικά στην απασχόληση και στην πραγματική οικονομία» μας λένε¹⁹.

ΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΜΑΣ

Να σημειώσουμε ότι καθόλου τυχαία δεν εμφανίζονται ως υποστηρικτές τα δύο ξενοδοχεία και η Aegean, της οποίας το 17% ανήκει στα αδέρφια Λασκαρίδη και Β' Αντιπρόεδρος του ΔΣ της αυτή τη στιγμή είναι ο Πάνος Λασκαρίδης²⁰

Εκεί που η ΤΡΤ δηλώνει μεγαλοψυχία και στήριξη μικροεπιχειρήσεων και γυναικών – ιδίως – business owners²¹, εμείς βλέπουμε ευκαιρίες εξάπλωσης του μεγάλου κεφαλαίου και εξευγενισμό. Η ΤΡΤ ενισχύει επιχειρήσεις της **απόλυτα δικής της επιλογής, για τη δημιουργία του κατάλληλου χωρικού περιβάλλοντος, όπου θα ικανοποιούνται οι πελάτες των ξενοδοχειακών επενδύσεών τους**. Δεν είναι τυχαίο ότι δηλαδή οι μεγαλοξενοδόχοι είναι αυτοί που πρώτοι πετάνε λεφτά για την κυρλοποίηση μιας περιοχής· πώς άλλωστε θα κερδίσουν αν δε μετατρέψουν τα Εξάρχεια, και τα κάθε Εξάρχεια, σε trendy προορισμό; Πού θα διασκεδάσουν οι τουρίστες; Πώς θα κινηθεί το κεφάλαιο τέλος πάντων αν το περιβάλλον του δεν το εμπνέει; Γύρω στις 450 τέτοιες επιχειρήσεις έχουν χρηματοδοτηθεί από την ΤΡΤ, με ζεστό χρήμα έως 15.000€ κάθε μια (και δυνατότητα πρόσβασης σε άλλα 15.000€ με άτοκο δάνειο και διάρκεια εξόφλησης τους 54 μήνες). Καθόλου άσχημα, αν σκεφτεί κανείς ότι αντίστοιχες μικροχρηματοδοτήσεις από άλλα «ιδρύματα», αφορούν αποκλειστικά σε έντοκο τραπεζικό δανεισμό.

Μια ματιά στις επιχειρήσεις αυτές, μας δείχνει ότι κατανέμονται κατά πλειοψηφία σε γειτονιές όπως Κουκάκι, Παγκράτι, Κυψέλη και Εξάρχεια φυσικά, όπου τουλάχιστον 10 τέτοιες επιχειρήσεις έχουν εντοπιστεί ότι χρηματοδοτήθηκαν²².

Οι επιχειρηματίες που ενισχύονται (αιφνιδιαζόμενες συνήθως που επιλέχθηκαν), ανήκουν πλέον στην «μεγάλη οικογένεια» της ΤΡΤ. Δέχονται υποχρεωτικά

ξενοδοχειακού ομίλου Λάμψα που προαναφέραμε.

Το ΔΣ του ΤΡΤ θα το βρείτε εδώ: <https://www.thepeoplestrust.org/poioi-eimaste>

¹⁹ Ibid.

²⁰ Το ΔΣ της Aegean θα το βρείτε εδώ: <https://el.about.aegeanair.com/diakybernisi/business-structure/board-of-directors/>, ενώ δημοσιεύματα κάνουν λόγο για 26% αντί για 17% του μετοχικού κεφαλαίου της Aegean να ανήκει στην οικογένεια Λασκαρίδη.

Βαγγέλης Τριαντής, «Σώζουν την Aegean ή το κρυφό χρηματοδότη της Μαρέβας;», Documento, 25/05/2020, <https://www.documentonews.gr/article/swzoyh-thn-aegean-h-ton-kryfo-xrhmatodoth-ths-marebas>
«Οικογένεια Λασκαρίδη: Η αμύθητη περιουσία της οικογένειας που έχει «χεςμ@@@» τον πρωθυπουργό», Athensmagazine, 24/05/2021, <https://www.athensmagazine.gr/article/social/retromania/514090-oikogeneia-laskaridh-h-amyththh-perioysia-ths-oikogeneias-poy-exei-xesm-ton-prwthypourgo>

²¹ Στο LinkedIn της εταιρίας φιγουράρουν σχεδόν αποκλειστικά ιστορίες γυναικών με τις επιχειρήσεις και τα success stories (ιστορίες «επιτυχίας») τους.

²² Και αυτό προέρχεται μόνο από τις δημοσιοποιημένες ιστορίες επιτυχίας τους... Ο πραγματικός αριθμός μπορεί να είναι πολύ ψηλότερος.

συμβουλευτική και καθοδήγηση, συμμετέχουν συχνά σε σεμινάρια και οι επιχειρήσεις τους προβάλλονται στο ελληνικό κοινό (το προορισμένο να του επανασυστηθεί η πόλη), από τις ναυαρχίδες του εξευγενισμού *Athens Voice*, *iefimerida*, *Lifo* και το εξειδικευμένο σάιτ *Επιχειρώ*, καθώς ο χρηματοδότης τους ενδιαφέρεται τόσο για τη βιωσιμότητά τους, όσο και για τον χαρακτήρα που πρέπει να διατηρήσουν για να δικαιολογηθεί ο λόγος χρηματοδότησής τους.

Προβάλλονται, **πουλώνοντας πάντα μια ιστορία**, που επισκιάζει αυτό καθ' αυτό το εμπόρευμα, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις της *Storytelling Coach* του Ιδρύματος, για τη δημιουργία ιστοριών που πείθουν και εμπνέουν, για να φτάσει η επιχείρηση στο κοινό της με **ακρίβεια και συναίσθημα**: «*Πείτε τους την ιστορία πίσω από το προϊόν ή την υπηρεσία που προσφέρετε, βρείτε τι σας κάνει διαφορετικούς, τι σας κάνει καλύτερους και τονίστε το*»²³:

thepeoplestrust.org/epixeirimatikotita-stin-ellada

07. Δίκτυο υποστήριξης

Χρησιμοποιήστε τις διασυνδέσεις σας και δημιουργήστε νέες με ανθρώπους της αγοράς. Αναζητήστε βοήθεια. Καλλιεργήστε ένα δίκτυο υποστηρικτών, είτε με τη μορφή δυναμικών προμηθευτών/συνεργατών είτε με τη μορφή δυναμικών πελατών.

08. Η προώθηση

Βρείτε τους «κώδικες» που κινούνται οι πελάτες σας και χρησιμοποιήστε τα διαθέσιμα εργαλεία για να επικοινωνήσετε αποτελεσματικά μαζί τους. Πείτε τους την ιστορία πίσω από το προϊόν ή την υπηρεσία που προσφέρετε, βρείτε τι σας κάνει διαφορετικούς, τι σας κάνει καλύτερους και τονίστε το. Τα κοινωνικά δίκτυα είναι απαραίτητα αλλά μην υποτιμάτε και τους πιο παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας που συνικά είναι εξίσου αποτελεσματικοί (website, newsletter, internet marketing κ.α.). Δώστε προσοχή στην online παρουσία σας αφού πολλές φορές αυτή αποτελεί την πρώτη γνωριμία των ενδιαφερομένων με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες σας.

09. Η ομάδα

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει μια νέα επιχείρηση είναι να μπορέσει να προσλάβει ταλαντούχους συνεργάτες ή να εκμεταλλευθεί καλύτερα εκείνους που ήδη διαθέτει. Οι συνεργάτες που θα επιλέξει ένας νέος επιχειρηματίας, είτε ως μόνιμους είτε ως εξωτερικούς, αποτελούν ίσως τον πιο σημαντικό παράγοντα για την επιτυχημένη ανάπτυξη της επιχείρησής σας και πρέπει να πιστεύουν στο όραμά σας όσο και εσείς.

‘Η «*Για να κρατήσουμε το κοινό μας ενεργοποιημένο και διαθέσιμο, χρειαζόμαστε συναίσθημα. Και οι ιστορίες είναι το πεδίο στο οποίο κατεξοχήν αναδεικνύεται το συναίσθημα. Μια ιστορία μπορεί να φτάσει στην καρδιά του κοινού, να κάνει αυτούς στους οποίους στοχεύουμε να ενδιαφερθούν για όσα μοιραζόμαστε, να συνδεθούν με το brand και να μετατραπούν από πιθανοί καταναλωτές πιστοί σε ακόλουθους και πρεσβευτές*»²⁴.

IV. Άλλα λόγια να αγαπιόμαστε

Στο ερώτημα λοιπόν «τι γυρεύει ο Λασκαρίδης στο εξαρχειώτικο (και όχι μόνο) παζάρι των μικρών επιχειρήσεων», απαντάμε ότι, **όπως επεμβαίνει και σχεδιάζει τον δημόσιο χώρο του Συντάγματος, της Ομόνοιας και του Μεγάλου Περιπάτου, έτσι επεμβαίνει και καθορίζει τον περιβάλλοντα χώρο τους, με τα μικρομάγαζα, που προορίζονται για τους πελάτες των επενδύσεών του** (το λένε και destination development...). Στόχος είναι η ανάπτυξη και η διαφήμιση μιας τοποθεσίας με βάση το «μοναδικό της χαρακτήρα» και όχι για κάποιο φιλεύσπλαχνο αίσθημα πέρα από το ότι

²³ «Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα», *The People's Trust*, <https://www.thepeoplestrust.org/epixeirimatikotita-stin-ellada>

²⁴ Αγγελική Κοσμοπούλου, *Επιχειρώ*, 06.12.2023, «Από την ιστορία της επιχείρησης στο Business Storytelling», <https://www.epixeiro.gr/article/450102>

για να γεμίσουν τα ξενοδοχεία του πρέπει και ο περιβάλλοντας χώρος να «τραβάει». Και προφανώς αυτό που πλέον τραβάει, είναι αυτό που μας απωθεί: τουρίστες παντού να βγάζουν φωτογραφίες τα σπρέι μας, μπάτσοι να φυλάνε λαμαρίνες και επιχειρήσεις και κουτάκια κλειδιών Airbnb να γεμίζουν σιγά σιγά τις εισόδους των πολυκατοικιών μας. Κάπου εκεί όμως, ανάμεσα στις ρωγμές του τσιμέντου, ξεπετάγονται ακόμα κάτι φτωχοδιάβολοι που τους χαλάνε τη γιορτή.

Μια απάντηση λοιπόν ότι μπορεί όντως να είναι φιλόanthρωπος ο Θανάσης Λασκαρίδης-ευεργέτης του τουριστικού κεφαλαίου, έχει την ίδια αξία με τα επιχειρήματα του Καρυτινού, CEO της Prodea Investments, ότι αναπλάθει τον Λόφο Στρέφη επειδή «είναι καλός άνθρωπος». Ή και με τα επιχειρήματα του ίδιου του Θ. Λασκαρίδη, ότι χρηματοδότησε την Ομόνοια και το Σύνταγμα, επειδή του αρέσει δήθεν η τάξη, η καθαριότητα και ενδιαφέρεται για το περιβάλλον²⁵. Κανένας εφοπλιστής δεν είναι γενναϊόδωρος ή πονόψυχος, οι χρηματοδοτήσεις τους αποτελούν στοχευμένες επενδυτικές κινήσεις. Προσδοκούν στο να στήσουν ένα hip Οι επενδύσεις για να στήσουν το γύρω-γύρω των ξενοδοχείων τους φιλικό για τουρίστες και αστούς.

Είναι ξεκάθαρο πως το μεγάλο κεφάλαιο που εμπλέκεται (και) στα Εξάρχεια πετώντας λεφτά για να σενιάρει τη γειτονιά, θα μας βρίσκει μπροστά του. Δε θα αφήσουμε τη γειτονιά μας να γίνει ούτε διασκεδασούπολη αστών και τουριστών, αλλά ούτε και «προτζεκτάκι» εκλεπτυσμένων γούστων ξεπεσμένων urban developers, που στην προσπάθειά τους να βγάλουν λεφτά και να μας φορέσουν μια εναλλακτική αυθεντικότητα καπέλο, θα διώξουν όσα περισσεύουμε. Ευχαριστούμε αλλά δε θα πάρουμε.

(Εν κατακλείδι) **Ο ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΞΕΥΓΕΝΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΥΣ**

ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΤΑΞΙΚΟΣ, ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΔΩ, ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΜΕ ΝΑ ΤΟΝ ΔΙΝΟΥΜΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

²⁵ Παραπέμπουμε πάλι στην ίδια συνέντευξη Μαρία Κατσουνάκη, «Θανάσης Λασκαρίδης: Χρέος των πλουσίων η προσφορά». Καθημερινή, 09.03.2020, <https://www.kathimerini.gr/life/people/1068100/thanasis-laskaridis-chreos-ton-ploysion-i-prosfora/>